

Leiðarvísir ÍSALP

Nr. 13 HRAUNDRANGI

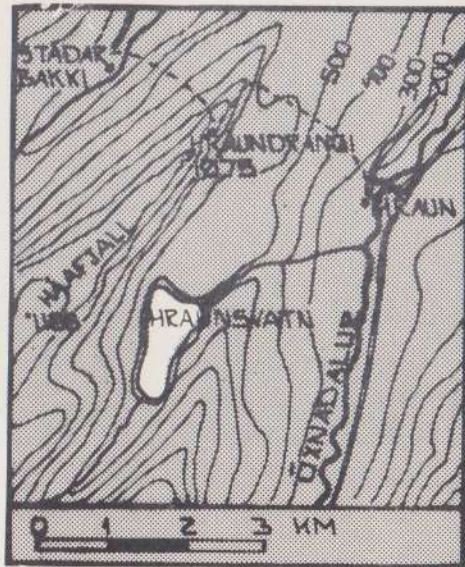
Mikið er um jökulsorfna dali í blágrýtismyndun Norðurlands. Tveir þeirra eru Hörgárdalur og Öxnadalur, og á milli þeirra er skörðótt fjallsegg, slípuð af jökulum þeim, er gengið hafa fram dalina. Upp úr þessari fjallsegg gnæfir 1075 m hár tindur, Hraundrangi. Hann hefur sennilega mótast á líkan hátt og Matterhorn Alpanna, við það að jöklar hafa unnið úr nokkrum áttum á berginu.

Berggrunnurinn er að miklu leyti myndaður úr tiltölulega þunnum hraunlögum, sem orðið hafa til við sprungugos, svo og millilögum úr seti. Þessi millilög eru laus í sér og því klifurum til ama. Hraunlögin eru úr þéttu bergi með stuðlunar- og frostsprungum, sem gefa traustar tryggingar og mynda þau jafnframt stalla, sem gefa tækifæri til hvíldar.

Hraundranginn er allnokkuð gróinn mosa og öðrum lágplöntum, en það ásamt millilögum og lausu grjóti, skapar mesta vandann við klifrið. Oft verður að hreinsa töluvert í burtu og jafnvel grafa með höndum í jarðvegsþekjuna til að fá traustar festur.

Ferðir á Hraundranga

Sumarið 1956 dvaldist hér á landi bandarískur fjallgöngumaður að nafni Nicholas Clinch. Hann virðist hafa verið reyndur fjallamaður á þeirra tíma mælikvarða, hafði klifið háfjöll í Perú og British Columbia. Hann ferðaðist hér um og fór meðal annars upp Gígjökul á hátind Eyjafjallajökuls ásamt fimm félögum úr Flugbjörgunarsveitinni í Reykjavík. Það mun síðan hafa verið dr. Sigurður Þórarinnsson, sem benti

Hraundrangi og umhverfi — yfirlitskort.

Nicholas og tveimur félögum hans úr ferðinni á Eyjafjallajökul, Sigurði Waage og Finni Eyjólfssyni, á að Hraundranginn í Öxnadal væri hæfilegt viðfangsefni vönum fjallamönnum.

Í bitíð 5. ágúst 1956 lögðu þremmingarnir af stað frá Akureyri að Hrauni í Öxnadal. Frá Hrauni voru þeir um þrjár klukkustundir að Dranganum, þangað sem 80 m eru eru eftir og vígbjuggust þeir fleygum, lásam og nylonlínunum þar.

Lagði Nicholas fyrstur af stað upp en Sigurður og Finnur tryggðu. Sjö stundum síðar

stóðu þeir allir á tindinum. Hraundrangi hafði verið sigraður. Alls tryggðu þeir fimmtán sinnum og tók það þá allt upp í hálf tíma að komast eina hreyfingu.

Eftir stutta viðvöl sigu þeir niður og til Akureyrar komu þeir eftir 18 tíma ferð.

Þetta var ekki eina tilraunin að klífa Hraundranga þetta sumar. Maður að nafni Kenneth A. Hendeson frá Boston í Bandaríkjunum reyndi, en varð frá að hverfa. Kennth sat í stjórn APPALACHIA en svo nefnist félag fjallamanna í Boston og ritaði hann grein um ferð sína til Íslands í rit félagsins.

Heldur er hljótt um tilraunir til að klífa Hraundranga næstu árin. Þó spyrst það út að nokkrir Frakkar, sem voru hér á ferð, hafi reynt að klífa Drangann. Lítið er vitað um ferð þeirra og gengu þær sögur, að þeir hefðu komist í sjálfheldu og þurft á aðstoð að halda, en engar öruggar heimildir eru fyrir því.

31. júlí 1977 var Hraundrangi sigraður í annað sinn af Péttri Ásbjörnssyni, Helga Benediktssyni og Sigurði Baldurssyni, sem er Akureyringur og var þeim sunnlendingum innan handar á meðan á dvöl þeirra stóð. Þeir héldu upp frá Hrauni og gengu sömu leið og fyrri hópurinn. Eftir tveggja stunda gang voru þeir komnir að Dranganum og hið eiginlega klifur hófst. Helgi leiddi alla leið og sat á tindinum eftir fimm stunda klifur og félagar hans þremur stundarfjórðungum seinna. Ofarlega í Dranganum fundu þeir fleyga eftir þá, sem á undan höfðu farið. Niðurferðin gekk vel og komu þeir til Akureyrar eftir 13 klukkustunda ferð.

Á leið upp á Hraundranga. Ljós. Hreinn Magnússon, ágúst 1980.

Leiðir að Hraundranga.

Um tvær leiðir er að ræða, þegar gengið er upp að Hraundranga. Sunnan megin upp úr Öxnadal og norðan megin upp úr Hörgárdal.

Tveir fyrstu hóparnir, sem fóru á Drangan fóru upp úr Öxnadal. Gengu þeir frá bænum Hrauni upp vesturhlíðar Einbúa yfir svollkallaðan Stapa og upp skriðurnar í skarðið, sem lægst ber á hryggnum.

Hæðarmismunur á þessari leið er um 850 m og áætlaður göngutími 2-3 stundir. Þessi leið er mjög falleg með gott útsýni yfir Hraunvatn og hrikaleg klettabelti Háafjalls.

Leiðin, sem við völdum var upp úr Hörgárdal því hún virtist vera styttri og auðfarnari. Gengið er frá bænum Staðarbakka, en göngubrú er yfir Hörgá rétt fyrir neðan bæinn. Þegar yfir brúna kemur, er ein samfelld brekka upp að Dranganum.

Hæðarmismunur um 700 m, áætlaður göngutími 1-2 stundir.

Hraundrangi var sigrður í þriðja sinn á síðastliðnu sumri. Áttu þar í hlut undirritaðir og norðlendingurinn Sigurður Sigurðsson.

Föstudaginn 15. ágúst klukkan 14.30 lögðum við af stað frá Akureyri og ókum inn að Staðarbakka í Hörgárdal. Þaðan var eins og hálfis tíma ganga upp á hrygginn 120 m neðan við sjálfan tindinn.

Eftir kaffilögg og meðlæti var okkur ekki til setunnar boðið, því halla tók degi. Var nú klifurbúnaður tekinn til í skyndi og lagt á brattann upp eftir hryggnum að tindinum sjálfum.

Þegar um 80 m voru eftir hófst hið eiginlega klifur.

Sigurður leiddi fyrstu spönnina, sem var um 20 m. Í fyrstu var þriggja metra kletthaft fyrir og í framhaldi af því var um 60° brattur kafli hulinn mosa og lausu grjóti.

Næstu spönn, um 40 m langa, leiddi Olgeir. Notaði hann tvær millitryggingar og var sú neðri fastur fleygur frá Helga og félögum. Á leiðinni var 5 m langt millilag mjög laust í sér.

Síðustu spönnina fór Hreinn fyrstur, var hún um 20 m löng. Fyrir honum varð 3 m klettabelti um 75° bratt, með einni erfiðri hreyfingu. Þaðan var 1-2 m á toppinn, sem er um 1/2 fermetri að stærð.

Hraundrangi. Teikn. Snævarr Guðmundsson.

Voru þá liðnir þrjú tímar frá því klifur hófst. Stórkostlegt útsýni var af tindinum og einkennileg tilfinning að sitja þar klovvega með annan fótinn hangandi niður í Hörgárdalinn og hinn fótinn niður í Öxnadal, eins og Sigurður félagi okkar komst að orði.

Dvölin þar uppi varð þó stutt því orðið var all kvöldsett.

Niðurleiðin var farin í fjórum áföngum, þar sem við höfðum einungis 40 metra línu. Niður að Staðarbakka vorum við komnir kl. 23.30 og til Akureyrar eftir 10 tíma ferð.

Við treystum okkur ekki til að leggja mat á, hvaða gráðu beri að kalla klifur á Hraundranga vegna reynsluleysis og skorts á upplýsingum.

Heppilegan búnað teljum við vera langa fleyga. Minni gerðir af „bong“ fleygum og 80 metra klifurlínu ásamt öðru því er sjálf-sagt telst.

Klifur í Hraundranga fer að miklu leyti fram í lausu bergi og fallhæð er mjög mikil.

*Hreinn Magnússon
Olgeir Sigmarsson*